

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Образотворче мистецтво	Рівень вищої освіти	перший (бакалавр)
Кафедра	Реставрації та експертизи творів мистецтва	Рік навчання	1
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	Нормативна
Спеціальність	023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Семестр	1

ТЕХНІКА І ТЕХНОЛОГІЯ ЖИВОПИСУ

Семестр 1 (осінь 2023)

1 жовтня — 14 січня

Викладач	Шуліка Вячеслав Вікторович, доцент, PhD (кандидат мистецтвознавства)
E-mail	shulikavv@ukr.net
Заняття	Четвер 13.00–14.35, он лайн
Консультації	Субота 11.30 – 13.00
Адреса	Он лайн
Телефон	+380502782125 (Вайбер, Телеграм)

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є електронні листи або чат у Телеграм. Комунікація здійснюється тільки у робочі дні. Умови листування: 1) в *темі* листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни (скорочено — ТТЖ.); 2) в полі тексту листа позначити, хто звертається — анонімні листи розглядатися не будуть; 3) файли підписувати таким чином: *прізвище_завдання*. *Розширення: текст — doc, docx, ілюстрації — jpeg, pdf*. Окрім роздруків для аудиторних занять, роботи для рубіжного контролю мають бути надіслані на пошту викладача. Консультавання з викладачем відбуваються у визначені дні та години.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна не має обов'язкових передумов для вивчення.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ*Методичні рекомендації*

1. Бідзіля В.О. Біоциди в реставраційній практиці Київ: Національний науково-дослідний реставраційний центр України, 2003. 64 с.
2. Жердзицкий, В. Живопись. Техника и технология. Харків: Колорит, 2006. 327 с.
3. Лоханько В.Є. Художні матеріали і техніка живопису. Харків: Мистецтво, 1938. 187 с.

4. Лоханько Ф.П. Флорова Т.І. Художні Матеріали: Техніка живопису. Київ: Держ. видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР., 1960. 142 с.
5. Методические рекомендации по подготовке грунтов при выполнении учебных академических заданий по масляной живописи /сост. А.И. Демура. Харків: ХХПИ, 1992. 24 с.
6. Сланський Б. Техніка живопису та реставрації .Київ: Мистецтво, 2009. 304 с.
7. Шуліка В.В. Методичні рекомендації «Мінеральні фарби темперного живопису». – Харків: ХДАДМ, 2004. – 49 с.
8. Шуліка В.В. Методичні рекомендації «Органічні барвники темперного живопису». – Харків: ХДАДМ, 2005. – 56 с.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Блокнот для конспекту, ручка. Комп'ютерна техніка (ноутбук, планшет тощо) з можливістю виходу до мережі Інтернет. Проектор. Програми, необхідні для виконання завдань: Microsoft Word. Zoom, Мольберти, художні матеріали.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Головна мета вивчення дисципліни є опанування великого спектру художніх матеріалів, їх властивостей, способів приготування, а також технічних прийомів та засобів, характерних для різних художніх епох, шкіл, напрямків та окремих майстрів мистецтва.

До головних задач курсу належить вивчення студентами структурних та стильових особливостей живопису та набуття практичних навичок з підготовки необхідних технічних матеріалів для роботи: основи, ґрунту, колористичного строю палітри, лаку, тощо. За період навчання студент повинен освоїти найбільш типові системи техніко-технологічного побудування фарбового шару живопису, який склався у олійному та темперному живопису на різних етапах його розвитку.

Дисципліна забезпечує спеціалізовані (фахові) компетентності:

1. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища.
2. Здатність володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки.
3. Здатність формулювати цілі особистісного і професійного розвитку та умови їх досягнення, враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, етапів професійного зростання та індивідуально-особистісних особливостей.
4. Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах за спеціалізаціями.
5. Здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва.
6. Здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі.
7. Здатність адаптувати творчу (індивідуальну та колективну) діяльність до вимог і умов споживача.
8. Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.
9. Здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна вивчається протягом двох семестрів 1-го курсу (Зкредитів ECTS, 75 навчальних години, в тому числі 30 годин — аудиторні лекційні заняття, та 45 години — самостійні). Всього курс має 4 модулі та 8 теми.

1 СЕМЕСТР

1 МОДУЛЬ

Тема 1. Основні напрямки розвитку техніки і технології живопису.

Тема 2. Літературні джерела з техніки та технології живопису.

Тема 3. Основи для живопису:

3.1. Основи з дерева: типи, обробка, конструкції.

3.2. Основа з полотна, підрамники.

3.3. Основи з металів, папірусу, пергаменту, паперу, лінолеуму тощо; захисні покриття основи, гідрофобізація.

2 МОДУЛЬ

Тема 4. Грунт для живопису

4.1. Матеріали для ґрунту.

4.2. Ґрунти для дерева (левкас)

4.3. Ґрунти для полотна, картону.

2 СЕМЕСТР (окремий силабус)

3 МОДУЛЬ

Тема 5. Темпера: види, матеріали, техніка.

Тема 6. Олійний живопис.

6.1. Картон: види переносу та закріплення картону.

6.2. Багатошарова манера олійного живопису, техніка алла прима.

Тема 7. В'язива та захисні покриття олійного живопису

7.1. Олії

7.2. Смоли, лаки

4 МОДУЛЬ

Тема 8. Пігменти

8.1. Пігменти мінеральні.

8.2. Пігменти органічні.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми розкриваються шляхом лекційних та практичних занять. Самостійна робота спрямована на закріплення лекційних тем. Зміст самостійної роботи складає пошук додаткової інформації та її аналіз, виконання практичних завдань (підготовка полотна та дерев'яної дошки до виконання живописних робіт).

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Формою контролю є заліки. Для отримання заліку достатньо пройти рубіжні етапи контролю у формі поточних перевірок процесу самостійної роботи. Для тих студентів, які бажають покращити результат, передбачені додаткові питання за темами дисципліни (10 балів).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	А	А+ 98–100	задовільно	64–74	D
			А 95–97		60–63	E
			А- 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	В		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	С				

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Під час занять необхідно вимкнути звук мобільних телефонів як студентам, так і викладачу. За необхідності аспірант має спитати дозволу вийти з аудиторії (окрім заліку).

Вітається власна думка з теми заняття, аргументоване відстоювання позиції.

У разі відрадження, хвороби тощо викладач має перенести заняття на вільний день за попередньою узгодженістю із студентами.

Під час повітряної тривоги заняття не відбуваються.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНОСТІ

Пропускати заняття без поважних причин недопустимо (причини пропуску мають бути підтверджені). Запізнення на заняття не вітаються. Якщо студент пропустив певну тему, він повинен самостійно відпрацювати її та на наступному занятті відповісти на ключові питання.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (у своїх доповідях, статтях, при складанні заліку тощо). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час рубіжного контролю помічено списування, студент втрачає право отримати бали за тему, або надається інший перелік додаткових питань. Якщо це відбулось в процесі заліку — студент отримує тільки ті бали, що були зараховані за попередні етапи контролю.

Корисні посилання: <https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>

<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

РОЗКЛАД КУРСУ**1 семестр**

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Годин	Рубіжний контроль	Деталі
7.09	1	лекція	Основні напрямки	2		

			розвитку техніки і технології живопису.			
14.09	2	лекція	Літературні джерела з техніки та технології живопису.	2		
21.09	3	лекція	Основи для живопису: Основи з дерева: типи, обробка, конструкції.	2		
28.09	3	лекція	Основа з полотна, підрамники	2		
4.10	3	лекція	Основа з полотна, підрамники	2		
11.10	3	лекція	Основи з металів, папірусу, пергаменту, паперу лінолеуму тощо; захисні покриття основи, гідрофобізація	2	перегляд	
18.10	3	лекція	Основи з металів, папірусу, пергаменту, паперу; захисні покриття основи, гідрофобізація	2		
25.10	4	лекція	Ґрунт для живопису Матеріали для ґрунту.	2		
2.11	4	лекція	Ґрунт для живопису Матеріали для ґрунту.	2		
9.11	4	лекція	Ґрунти для дерева (левкас)	2		
23.11	4	лекція	Ґрунти для дерева (левкас)	2		
30.11	4	лекція	Ґрунти для дерева (левкас)	2	перегляд	
6.12	4	лекція	Ґрунти для полотна, картону	2		
13.12	4	лекція	Ґрунти для полотна, картону	2	Перегляд, залік	

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Тема	Форма звітності	Бали
1	Поточний контроль	0–10
2	Поточний контроль	0–10
3	Поточний контроль	0–40
4	Поточний контроль	0–40
Всього балів		100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

	Бали		Критерії оцінювання
	0–20	0–40	
A+	20	40	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові

			матеріали та приклади за темою. Відповів на додаткові питання. Розширив роботу до рівня тез до конференції. Подача акуратна, без помилок
A	17–19	37–39	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали за темою. Подача акуратна, без помилок
A-	16	36	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, подача акуратна, без помилок
B	12–15	32–35	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив декілька незначних помилок
C	8–11	22–31	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив значні помилки, є невеликі проблеми з форматуванням
D	4–7	10–21	Студент не в повному обсязі опанував матеріал теми, робота виконана на недостатньому рівні із значними недоліками (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, відсутність творчого підходу тощо), наявні проблеми з форматуванням
E	1–3	1–9	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал теми, виконана робота має багато значних недоліків (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, невідповідність завданню, невчасна подача виконаної роботи, неохайність подання тощо).
	0	0	Пропуск рубіжного контролю

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за виступ на конференції, участь у художніх виставках або публікацію статті за темою дослідження, виконані в межах дисципліни (5–8), а також участь у житті групи (1–3). Максимальна кількість балів: 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Розширений список літератури наведено у методичних матеріалах. Також на заняттях викладач може порекомендувати додаткові джерела інформації.

1. Auwera Joost Vander. An Old Woman in the Fitzwilliam Museum: Jordaens not Van Dyck. Jordaens Van Dyck Journal: the research publication of the Jordaens Van Dyck panel paintings project. N 2. Amsterdam: University of Amsterdam, Royal Museums of Fine Arts of Belgium, 2021. P. 92 – 97
2. Auwera Joost Vander. Jacques Jordaens and his use of panels: an introduction. Jordaens Van Dyck Journal: the research publication of the Jordaens Van Dyck panel paintings project. N 1. Amsterdam: University of Amsterdam, Royal Museums of Fine Arts of Belgium, 2001. P. 38 – 47.
3. Auwera Joost Vander. Jacques Jordaens, his panels and panel makers: identifications and patterns. Jordaens Van Dyck Journal: the research publication of the Jordaens Van Dyck panel paintings project. N 3. Amsterdam: University of Amsterdam, Royal Museums of Fine Arts of Belgium, 2002. P. 64 – 71
4. Auwera Joost Vander. Jordaens's re-use and enlargement of panels in light of the studio practices and art theory his day: the example of The Adoration of the Shepherds in Bristol. Jordaens Van Dyck Journal: the research publication of the Jordaens Van Dyck panel paintings project. N 2. Amsterdam: University of Amsterdam, Royal Museums of Fine Arts of Belgium, 2001. P. 70 – 83
5. Losos L. Die Technik der Malerei. Praha: Artia Verlag, 1988. 191 p.

6. Бергер Э. История развития техники масляной живописи. Москва: Государственное издательство изобразительных искусств, 1935. 607 с. (переклад з німецької)
7. Бідзіля В.О. Біоциди в реставраційній практиці. Київ: Національний науково-дослідний центр України, 2003. 64 с.
8. Жердзицкий В. Живопись. Техника и технология. Харьков: Колорит, 2006. 327 с.
9. Лоханько, В.Є. Художні матеріали і техніка живопису. Харків: Мистецтво, 1938. 187 с.
10. Лоханько, Ф.П. Флорова, Т.І. Художні Матеріали: Техніка Живопису. Київ: Держ. видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, 1960. 142 с.
11. Методические рекомендации по подготовке грунтов при выполнении учебных академических заданий по масляной живописи /сост. А.И. Демура. Харьков.: ХХПИ, 1992. – 24 с.
12. Проблеми збереження, консервації і реставрації музейних пам'яток історії та культури: Спецвипуск. Проблеми біопшкодження пам'яток історії та культури /Кол. авторів, кер. Т.О. Кондратюк. Київ: ПІК ПК, 1998. 172 с.
13. Сланский Б. Техника живописи. Живописные материалы. Москва: Издательство академии художеств СССР, 1962. 378 с. (переклад з чеської)
14. Сланський, Б. Техніка живопису та реставрації Київ: Мистецтво, 2009. 304 с.
15. Цитович, В.И., Лугина Л.Н., Тимченко Т.Р. Технология и экспертиза живописи. Київ: ННДРЦУ, 2002. 90 с.